

anläggning och utförande tillåta icke, såsom Goethe uttrycker sig, åskådarna att fröjda sig öfver hans verk. Allt detta oakadt har Alfieri på Italien utöfvat det mäktigaste, ännu i dag fortfarande inflytande. Han utkastade bland massorna stora tankar och politiska passioner. Icke blott en diktarskola, som sträcker sig från Ugo Foscolo till Monti och Silvio Pellico, utan hela det unga Italien vexte till och fick styrka genom honom. Detta Alfieris djupt ingripande inflytande inskränkes alls icke genom det faktum, att han själf icke alltid blef sitt ideal trogen. Villemain har erinrat om Alfieris inre själsfrändskap med Byron. Han liknar denne icke blott i sitt hat och sin leda vid världen, utan äfven i sin aristokratiska stolthet. Då den franska revolutionen lade den mördande yxan äfven till adelns gamla stamträd, då bäfvade han förskräckt tillbaka, liksom den tyrannhatande tyska grefven Stolberg. Alfieri dog den 8 Okt. 1803 i Florenz.

Det kastar en sällsam dager öfver sinnesstämningen och tillståndet i Italien under adertonde århundradet, då Winckelmann den 28 Febr. 1768 skrifver till sin vän Stosch, att kanske inom 50 år hvarken någon påfve eller prest skall finnas i Rom. (Jemf. Winckelmann's Briefe, herausgegeben von F. Förster. 1825 Bd. 3, s. 313.)

Vi afbryta här. — Det tillhör den politiska historien, att utförligt redogöra för huru dessa frön våldsamt blifvit undertryckta och qväfda. Denna sorgliga pligt uppfyller i afseende på Neapel Colletta's stora historiska verk, som i sin okonstlade renhet och skärpa uppnår kraftfullheten i en Thycydidis och Taciti skrifter.

Politiken är, enligt Napoleons träffande uttryck, det moderna ödet. Ingen har rätt att påstå, att dessa italienska sträfvanden under adertonde århundradet utgjorde det sista uppflammandet före det fullkomliga utslocknandet, och att Italien för alltid försvunnit ur kulturfolkens leder.

30

68 DAVID LIVINGSTONE'S RESOR OCH FORSKNINGAR.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1860

Af arbetet hafva fem häften kommit oss tillhanda. Äfven det sjette torde redan hafva utkommit.

Vi låna ofvanstående ur 5:te häftet. Livingstone sträckte, såsom förut är berättadt, sina färder från Kaplandet endast till Ngamisjön, norrom Kalahari öknen. Här stötte han på ett folk Makololoerna, hvilka hade underkufvat landet och stammarne vidt omkring. Deras höfding Sebituane mottog honom vänligt och egde insigt nog att uppfatta Livingstone's planer för dessa folks civilisation. Livingstone ville nemligen bringa dem i förbindelse med kusten på någon närmare och lättare praktikabel väg än den till Kap, som genom svårigheten att finna föda och vatten i Kalahari-öknen är oduglig till handelsväg. Men när han i detta ändamål för andra gången återkom till Makololoerna, var Sebituane död och hade efterträds af sin ännu helt unga son, Sekeletu. Denne fortfor dock att visa samma vänskapliga tänkesätt som Sebituane. Han gaf Livingstone några och trettie af sina män till följeslagare på en färd till vestra kusten.

50

Makololoernas hufvudstad Linyanti ligger vid 18° sydlig latitud, 42° östlig longitud. Nära till i vester gör floden Zambeze, som kommer från norr en tvär krökning mot öster. Det var från denna punkt Livingstone färdades uppför denna flod (här kallad Liambey) och en dess källflod

Lechee mot norr och nordvest ända till 13° latitud. Här kom han öfver en vattenskilnad till floden Zaire's eller Congo's många källfloder, hvilka flyta mot norr, ehuru åter Congo vid 5° sydl. lat. gör en krökning åt vester och utfaller i Atlantiska hafvet. Livingstone gick vestligt öfver sagde källfloder och kom slutligen till Portugiska besittningen Loanda i Angola, litet norrom floden Coanza's utlopp i hafvet vid 9° latitud. Från Loanda återvände han samma på väg till Linyanti. Fram- och återresan hade varat från Sept. 1854 till September 1855.

Sedan han dröjt inom Makololoernas land till den 3 Nov. 1855 begaf han sig väg till östra kusten. Han fick nu af Sekeletu icke mindre än 114 följeslagare. Färden gick åter från floden Zambezes omtalade krökning åt öster. Stora vattenfall och fientliga stammar på Zambezes södra strand hindrade honom att begagna floden. Resan gick derföre öfver land på norra sidan om densamma ända till 49° longitud, der han begaf sig öfver till södra stranden. Det är i början af denna resa läsaren i ofvanstående utdrag finner honom vid 45° longitud ungefär och, emedan Zambeze från krökningen till en början flyter nordostligt, vid 16° latitud. De bifloder, som omtalas, flyta från norr in i Zambeze.

Femte häftet ledsagar vår resande till öfvergången öfver Zambeze, från hvilken punkt han ännu har 70 à 80 Sv. mil till flodens utlopp i Indiska hafvet, hvilket, då den här flyter sydostligt, finnes vid 18° latitud.

Livingstone's resor hafva bevisat, att hela detta bälte af Afrika, mellan 10 och 20 grader sydl. latitud, är rikt bevattnad och för det mesta ett herrligt fruktbarande land. Af hans såsom af Barth's berättelser visar sig, att endast vid hafskusten finnas egentliga Negrer, svarta med den i afbildningar vanligen framställda negerfysionomin – ehuru denna äfven här icke är allmän. Hos folken i det inre är hudfärgen vexlande ända till ljust gulgrå, och de i boken meddelade ansigtsafbildningarne visa vackra typer, med hög, nästan rak panna och näsa. Högst märkvärdigt är deras i allmänhet fredliga, hederliga ja vänliga beteende mot den resande, och de honom åtföljande Makololoernas tillgifvenhet och lydnad är underbar. Sekeletus och hans faders förstånd och frikostighet äro icke mindre förundransvärda.

Red.

69 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1860

SUOMI, TIDSKRIFT I FOSTERLÄNDSKA ÄMNEN. 1859. H:FORS 1860.

Närvarande årgång är den nittonde i ordningen. Det är glädjande finna, att lika litet som Finska Litteratursällskapet förtröttats att med fortfarande förlust påkosta utgifvandet, lika litet arbetare saknats, som försett tidskriften med ett passande innehåll.

Häftet innehåller samlingar: »Materialier till Finska språkets ordbildningslära» af Joh. Reinh. Bergstadi; »Historiska urkunder» och »Handlingar rörande Finlands historia», meddelade de förra af Waaranen, de senare af Bomansson; samt »Suomalaiset sukunimet» i Wiitasaari af Kilpinen.

Bergstadi var en af de många, hvilka det blott en korrt tid varit förunnadt att bevisa sin uppoftande kärlek för Finska språket och litteraturen. För den tidigt hädangångne stod den vackraste väg öppen att under Castrén's ledning träda i hans fotspår. Han åtföljde nemligen Castrén på dennes senaste resa till Sibirien. Men sjukdom hindrade